

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

วรวิทย์ บุรุษ*, สุภาวดี ลาภเจริญ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

e-mail: 6414470059@ru.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำโรงเรียนตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 40 ข้อ มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัดคุณสมบัติ อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบค่าที, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีทิศทางการพัฒนางานสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งปัจจุบัน ในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นของครูที่มีต่อลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, ผู้นำ, ข้าราชการครู, นนทบุรี

วารสารวิจัยประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

Leadership Characteristics as Perceived by Teachers in Schools under The Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi

Woravoot Buroot*, Supawadee Lapcharoen

Ramkhamhaeng University

e-mail: 6414470059@rumail.ru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this study were (1) to investigate of leadership characteristics as perceived by teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Nonthaburi Office and (2) to compare the leadership characteristics as perceived by teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Nonthaburi Office. The sample group consisted of 322 teachers in 2022 academic year. Leadership characteristics as perceived by teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Nonthaburi the index of item objective congruence between 0.80 - 1.00 and the reliability coefficient of 0.88. Statistic used to analyze data were mean, standard deviation t-test, one-way analysis of variance and Scheffe's Multiple Comparison Method. Findings are as follows: 1) The results of the study as a whole revealed that the characteristics of leaders according to the perceptions of government teachers in educational institutions. Under the Office of Nonthaburi Secondary Education Service Area, the highest mean first was knowledge and ability to manage which is at the highest level vision there was practice at a high level. Has the lowest average last the item with the lowest mean is the direction of work development is in line with the agency's policy when considering leadership characteristics as perceived by teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Nonthaburi Office. 2) The comparison of the characteristics of leaders according to the perceptions of government teachers in educational institutions Under the Office of Nonthaburi Secondary Education Service Area Classified by level of education, academic standing and work experience in the current position. Overall, the difference was not statistically significant at .05 when classified by level of education. It was found that the teachers' opinions towards the characteristics of leaders according to the perceptions of government teachers in educational institutions. Knowledge There was a significant difference at the .05 level when classified by academic standing. Personality The difference was statistically significant at the .05 level and when classified by work experience in the current position. It was found that civil servants with different work experiences had different opinions of teachers towards the characteristics of leaders according to the perceptions of civil servants in educational institutions in terms of morality and ethics. The difference was statistically significant at the .05 level.

Keywords: Characteristics, Leadership, Teachers, Nonthaburi

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เพราะการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอันเป็นกำลังสำคัญของชาติ โดยรัฐต้องบริหารจัดการให้ทั่วถึง จากข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 (2552-2561) ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ในการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการบริหารเชิงคุณภาพ และมาตรการ ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา กลไกภาวะผู้นำในช่องทางพิเศษและช่องทางปกติ มีระบบการการจูงใจ และการกำหนดคุณสมบัติในเรื่องความก้าวหน้าในเส้นทางสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จึงถือได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นบุคคลที่จะสร้างให้องค์กรเกิดความสำเร็จ หรือเกิดความล้มเหลว การปฏิรูปการศึกษาไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษารูปแบบใหม่ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในเรื่อง ระบบการศึกษา สิทธิและหน้าที่ การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ครู อาจารย์ รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2560-2579) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ท่ามกลางสังคม

ในปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการศึกษาสูง ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารองค์กร และย่อมต้องการ การบริหารที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการช่วยในการบริหารงานให้สำเร็จ คือ คน (man) เงิน (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) การจัดการ (management) ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ (information) เทคโนโลยี (technology) จะเห็นได้ว่า คน หรือทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร (อริปิตย์ คลัสุนทร, 2547) การศึกษาเป็นเรื่องของการพัฒนาคนที่ต้องอาศัยบุคลากรเป็นตัวขับเคลื่อน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในการดำเนินการกิจ และนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การบริหารโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้นำของผู้บริหารในการบริหารงาน ความสามารถในการจูงใจให้คนปฏิบัติตามความต้องการ หรือคำสั่งได้ถูกต้อง เหมาะสม ผู้บริหารจะมีคุณลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ ในขณะเดียวกันทางด้านจิตใจก็สำคัญ ถ้าครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานที่ดีย่อมต้องอาศัยหัวหน้างานที่มีความเป็นผู้นำที่ดีด้วยสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557) กล่าวว่า “นักบริหาร ที่ดีมีภูมิคุณสมบัติและคุณลักษณะของการบริหารอยู่ด้วยเสมอ” ถ้าองค์กรใดมีผู้นำที่มีคุณลักษณะของผู้บริหารก็จะส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมายที่องค์กรวางไว้

ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดกว้างไกล มีภาวะผู้นำ ทางด้านความคิด กล้าเปลี่ยนแปลง และกล้าตัดสินใจ สามารถประสานงานกับทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน คุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ และเน้นกระบวนการที่มีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบันทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และการบริหารโดยคณะบุคคล ตลอดทั้งการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามแนวการกระจายอำนาจการบริหารซึ่งเน้นผลประโยชน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือนักเรียนและชุมชนมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม (ธีระ รุณเจริญ, 2553)

ผู้นำยุคใหม่ต้องเตรียมตนเองให้มีคุณลักษณะและขีดความสามารถที่เหมาะสม ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา โดยต้องดำเนินการส่งเสริมอำนวยความสะดวกประสานการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตเยาวชนที่พึงประสงค์ให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงได้อย่างสง่างาม จึงต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาที่เสมือนพลังขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ ประการสำคัญบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความมั่นใจ ศรัทธาต่อผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดการองค์กรแม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดการถูกต้องหรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องเหมาะสม

เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์หรือผู้นำนั้น ควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการบริหารงานและด้านคุณลักษณะทางสังคม ผู้นำโรงเรียนต้องมีคุณลักษณะผู้นำประกอบด้วย ความฉลาด ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพ ภูมิหลังทางสังคม ความสามารถและลักษณะของผู้นำดังกล่าวนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารงาน คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพราะว่าความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานเป็นความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานและในการทำงานจะเกิดความ ตั้งใจในการทำงานเต็มใจใช้เวลาแรงงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงาน (นิพนธ์ พิสุทธิภักดิ์, 2542)

จากความเป็นมาและความสำคัญคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อที่จะได้ทราบถึงการรับรู้ของคุณลักษณะของผู้นำ และนำผลจากการศึกษาพัฒนาความเป็นผู้นำของบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตาม ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 18 โรงเรียน รวมประชากรทั้งหมด 2,029 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Cohen, Manion and Morrison (2011, pp.147) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยจำแนกในการสุ่ม หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sample)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ซึ่งมี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์

ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถในการบริหาร

ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรม

ด้านที่ 4 บุคลิกภาพ

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ Google Form ไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน
2. ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว ระหว่างวันที่ 9 – 12 มีนาคม 2566
3. รวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับแล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย
4. นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากสถานศึกษาต่าง ๆ มาตรวจสอบความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ในการตอบ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
4. วิเคราะห์แจกแจงความถี่ร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์ (2551)
ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คุณลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คุณลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คุณลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คุณลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คุณลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด
5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว จำแนกตามระดับการศึกษา วิชยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน มี 4 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการบริหาร คุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบสมมติฐาน t-test และความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

(One-way-ANOVA) กรณีพบว่ามีความแตกต่างค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ข้าราชการครูที่มีคุณลักษณะของผู้นำ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตาม ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน จำนวน 322 คน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิสูงสุดทางการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	204	63.35
ปริญญาโท	106	32.92
ปริญญาเอก	12	3.73
รวม	322	100.00
วิทยฐานะ		
ครูผู้ช่วย	153	47.51
ครู	120	37.27
ครูชำนาญการ	33	10.25
ครูชำนาญการพิเศษ	16	4.97
รวม	322	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	116	36.00
6-10 ปี	80	24.84
11-15 ปี	54	16.77
16 - 20 ปี	63	19.60
21 – 25 ปี	4	1.24
26 ขึ้นไป	5	1.55
รวม	322	100.00

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 63.35 ส่วนมากมีตำแหน่งปัจจุบันเป็นครูผู้ช่วยคิดเป็น ร้อยละ 47.51 และส่วนมากมีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความรู้ความสามารถในการบริหาร 3) คุณธรรมจริยธรรม และ 4) บุคลิกภาพ นำเสนอในตาราง 2-6 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมและรายด้าน

(n = 322)

	คุณลักษณะของผู้นำ	$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ	
			SD	ระดับ
1	ความรู้ความสามารถในการบริหาร	4.40	0.62	มากที่สุด
2	คุณธรรมจริยธรรม	4.37	0.67	มากที่สุด
3	บุคลิกภาพ	4.30	0.66	มากที่สุด
4	การมีวิสัยทัศน์	4.20	0.63	มาก
	รวม	4.33	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 2 การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.20$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการมีวิสัยทัศน์

(n = 322)

	คุณลักษณะของผู้นำ ด้านการมีวิสัยทัศน์	$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ	
			SD	ระดับ
1	มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน	4.40	0.62	มากที่สุด
2	แสดงออกให้เห็นถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลง	4.37	0.68	มากที่สุด
3	มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความพยายามที่จะทำงานให้บรรลุจุดประสงค์	4.37	0.67	มากที่สุด
4	มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์	4.34	0.63	มากที่สุด
5	มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ ที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม	4.33	0.74	มากที่สุด
6	มีความคิดริเริ่มสามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงาน	4.30	0.66	มากที่สุด
7	มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมมีแผนงาน กิจกรรมรองรับ	4.29	0.68	มากที่สุด
8	มีการรับรู้ภารกิจที่ต้องทำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	4.29	0.67	มากที่สุด
9	มีทิศทางการพัฒนางานสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด	4.22	0.78	มากที่สุด
10	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม	4.20	0.63	มาก
	รวม	4.33	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 3 คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการวิเคราะห์

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

สภาพปัจจุบันเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ แสดงออกให้เห็นถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.20$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

(n = 322)

คุณลักษณะของผู้นำ		— X	ระดับการปฏิบัติ	
ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร			SD	ระดับ
1	เป็นผู้มีความสามารถในการคิด	4.51	0.51	มากที่สุด
2	เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบ	4.41	0.60	มากที่สุด
3	มีความพร้อมเป็นผู้ตัดสินใจเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด	4.40	0.66	มากที่สุด
4	มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับความคิดได้ในทุกสภาวะ	4.38	0.67	มากที่สุด
5	สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	4.35	0.72	มากที่สุด
6	สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง	4.33	0.68	มากที่สุด
7	มีความสามารถในการเรียนรู้	4.32	0.68	มากที่สุด
8	ความมีความตื่นตัวอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะรับสถานการณ์ทุกชนิด และสามารถปรับตัวได้	4.30	0.66	มากที่สุด
9	มีความเฉลียวฉลาด	4.28	0.70	มากที่สุด
10	มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.26	0.73	มากที่สุด
รวม		4.36	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 4 คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เป็นผู้มีความสามารถในการคิด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาคือ เป็นผู้มีความปฏิภาณไหวพริบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.26$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(n = 322)

คุณลักษณะของผู้นำ		— X	ระดับการปฏิบัติ	
ด้านคุณธรรม จริยธรรม			SD	ระดับ
1	มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.41	0.65	มากที่สุด
2	มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.41	0.63	มากที่สุด
3	สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.58	มากที่สุด
4	ใช้หลักนิติธรรมในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา	4.33	0.72	มากที่สุด
5	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด	4.31	0.69	มากที่สุด
6	รักษาความลับของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี	4.31	0.67	มากที่สุด

คุณลักษณะของผู้นำ		— X	ระดับการปฏิบัติ	
ด้านคุณธรรม จริยธรรม			SD	ระดับ
7	มีความโปร่งใสในการบริหารและดำเนินงาน	4.28	0.69	มากที่สุด
8	การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.26	0.76	มากที่สุด
9	มีความร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ	4.26	0.67	มากที่สุด
10	มีความเมตตากรุณา	4.25	0.75	มากที่สุด
รวม		4.32	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 5 คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาคือ สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนมีความเมตตากรุณามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.25$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบุคลิกภาพ

คุณลักษณะของผู้นำ		— X	ระดับการปฏิบัติ	
ด้านบุคลิกภาพ			SD	ระดับ
1	มีความสามารถในการทำงานอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.64	มากที่สุด
2	วางตัวให้ผู้อื่นเชื่อถือและยอมรับ	4.43	0.60	มากที่สุด
3	มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากร	4.39	0.65	มากที่สุด
4	มีความคล่องแคล่วว่องไว	4.39	0.61	มากที่สุด
5	มีความพร้อมในการรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.39	0.57	มากที่สุด
6	แสดงออกให้เห็นถึงความตั้งใจในการทำงาน	4.37	0.69	มากที่สุด
7	มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมในการสื่อสาร	4.37	0.69	มากที่สุด
8	สนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่ใส่ใจในสารทุกข์ของข้าราชการครู	4.37	0.67	มากที่สุด
9	มีความอดทนต่อความลำบาก	4.34	0.65	มากที่สุด
10	มีบุคลิกภาพหรือลักษณะที่น่าเคารพ	4.27	0.70	มากที่สุด
รวม		4.38	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 6 คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสามารถในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และวางตัวให้ผู้อื่นเชื่อถือและยอมรับ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ มีความคล่องแคล่วว่องไว มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนมีบุคลิกภาพหรือลักษณะที่น่าเคารพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.27$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู จำแนกระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้สถิติ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's multiple comparison method) เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ศึกษาได้เสนอสัญลักษณ์ในการแปลข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
t	แทน	การทดสอบค่าที (t-test)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

(n=322)

คุณลักษณะของผู้นำ		ระดับการศึกษาสูงสุด						F	P
		ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า		ปริญญาโท		ปริญญาเอก			
$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.43	0.60	4.43	0.43	3.76	0.60	13.12*	0.00
2	ด้านความรู้ความสามารถ	4.49	0.57	4.14	0.44	3.91	0.46	19.56*	0.00
3	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.44	0.60	4.14	0.49	3.92	0.58	13.22*	0.00
4	ด้านบุคลิกภาพ	4.50	0.54	4.18	0.42	3.95	0.18	18.97*	0.00
รวม		4.46	0.57	4.22	0.45	3.89	0.46	16.22*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้าน มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe's post hoc comparison)

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 จำแนกประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

(n=322)

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน														
คุณลักษณะ ของผู้นำ	น้อยกว่า 5 ปี		6 - 10 ปี		11 - 15 ปี		16 - 20 ปี		21 - 25 ปี		26 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1 ด้าน การมีวิสัย ทัศน์	4.67	0.56	4.19	0.39	4.18	0.45	4.20	0.44	3.75	0.31	2.70	0.44	27.71*	0.00
2 ด้าน ความรู้ความ สามารถ	4.68	0.54	4.31	0.45	4.11	0.54	4.13	0.36	3.95	0.10	3.12	0.29	23.35*	0.00
3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.68	0.55	4.17	0.53	4.15	0.49	4.10	0.41	3.90	0.00	3.26	0.49	21.30*	0.00
4 ด้าน บุคลิกภาพ	4.71	0.51	4.27	0.35	4.17	0.49	4.18	0.45	3.95	0.10	3.42	0.45	23.21*	0.00
รวม	4.69	0.54	4.18	0.43	4.15	0.49	4.10	0.42	3.89	0.13	3.13	0.42	23.89	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe's post hoc comparison)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ความสามารถในการบริหารมากที่สุด และเน้นการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรมภายในจิตใจ จากนั้นจึงเน้นเรื่องของบุคลิกภาพ และพัฒนาวิสัยทัศน์เป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำและเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตเมืองบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ของ ณภัทสรณ์ นรกิจ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2563) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตเมืองบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตเมืองบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตเมืองบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จากข้อค้นพบนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้นำไปเพื่อพัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุง คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับต่อครูผู้สอนซึ่งส่งผลให้การ

บริหารงานภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น สำหรับการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ทั้ง 4 ด้านพบว่า

1) การมีวิสัยทัศน์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม แสดงออกให้เห็นถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความพยายามที่จะทำงานให้บรรลุจุดประสงค์ มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม มีความคิดริเริ่มสามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงาน มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมมีแผนงาน กิจกรรมรองรับมีการรับรู้ภารกิจที่ต้องทำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีทิศทางการพัฒนางานสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ ศรีบัว (2563) ที่พบว่าผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

2) ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้มีความรู้รอบด้าน มีความพร้อมเป็นผู้ตัดสินใจเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถในการเรียนรู้ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ พร้อมที่จะรับสถานการณ์ทุกชนิด และสามารถปรับตัวได้ มีความเฉลียวฉลาด และมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา จินดากุล (2546) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก พบว่า คุณลักษณะผู้นำด้านสติปัญญาและความสามารถ ผู้บริหารมีความสามารถให้คำปรึกษาแนะนำสอนงานด้านการศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม ใช้หลักนิติธรรมในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด รักษาความลับของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี มีความโปร่งใสในการบริหารและดำเนินงาน การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ และมีความเมตตา กรุณา เพราะสอดคล้องกับการศึกษาของสุพิศ ศรีบัว (2563) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีและเป็นที่ยอมรับ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นผู้นำที่ดี

4) ด้านบุคลิกภาพ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสุด ได้แก่ มีความสามารถในการทำงานอย่างต่อเนื่องวางตัวให้ผู้อื่นเชื่อถือและยอมรับ มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากร มีความคล่องแคล่วว่องไว มีความพร้อมในการรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ แสดงออกให้เห็นถึงความตั้งใจในการทำงาน มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมในการสื่อสาร สนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่ใสใจในสารทุกข์ของข้าราชการครู มีความอดทนต่อความลำบาก และมีบุคลิกภาพหรือลักษณะที่น่าเคารพ เพราะสอดคล้องกับสตอกดิลล์ (Stogdill, 1974) ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ดังนี้ 1) คุณลักษณะทางกายเป็นผู้แข็งแรง มีร่างกายเป็นสง่า 2) พื้นฐานทางสังคมเป็นผู้มีการศึกษา และมีสถานะทางสังคมดี 3) เฉลียวฉลาด มีการตัดสินใจดี 4) บุคลิกภาพเป็นผู้มีความกระตือรือร้นตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง 5) คุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงานเป็นผู้มีความตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบ และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ 6) คุณลักษณะทางสังคมเป็นผู้ที่สามารถร่วมมือกับผู้อื่นได้ เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและคนอื่น

ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 จำแนกตามระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน พบว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นของครูที่มีต่อลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครู ในสถานศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2566

Received: 05/04/2023, Revised: 01/05/2023, Accepted: 3/05/2023

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตมัญจาคีรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

2. ควรส่งเสริมคุณลักษณะของผู้นำโดยการอบรมพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตมัญจาคีรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การเก็บข้อมูล สัมภาษณ์เชิงลึก (in – depth interview) จัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) และเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม

2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา จินดากุล. (2546). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- ณภัทรสรณ์ นรกิจ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2563). คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่าย ที่ 34 สำนักงานเขตมัญจาคีรี สังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 6(1), 55-69.
- ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปสองและประเมินภายนอกกรอบสาม. กรุงเทพฯ: ขาวฟาง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- นิพนธ์ พิสุทธิภักดิ์. (2542). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดตราด (วิทยานิพนธ์ไม่ไดตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สุพิศ ศรีบัว และ จุฬพรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2563). การบริหารสถานศึกษากับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 783-798.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2547). ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566. จาก: http://www.moe.go.th/main2/article/article_atipat/cyber_manage.htm.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education (7th ed.)*. London: Routledge.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. Free Press.